

Valkenburg, 28 september 2021

Betreft: aanvulling raadsnota versterkingsplan sociaal domein.

Uw nummer: . Ons nummer: .

Behandeld door: Frans Kuijpers.

Geacht leden van de raad,

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2021 heeft de raad het college opdracht gegeven om invulling te geven aan de taakstelling sociaal domein. Hiervoor is het *Versterkingsplan sociaal domein opgesteld*. In haar vergadering van 28 juni 2021 besprak de commissie Sociaal Domein het *Versterkingsplan sociaal domein* en adviseerde het presidium om het nu voorliggende voorstel niet te behandelen in de raadsvergadering van 12 juli. Hierbij werd de behoefte uitgesproken om samen met college nogmaals in meer diepgang te spreken over de keuzes en mogelijkheden in het sociaal domein. Om hieraan tegemoet te komen werd op 6 september een informatiesessie gehouden. Tijdens deze sessie is het plan en vooral de noodzaak ervan uitgelegd inclusief een aantal maatregelen waar eerder aanvullende vragen over zijn gesteld. Aanvullend is de financiële situatie in het sociaal domein doorgenomen, vooruitlopend op de programmabegroting 2022.

Ons college staat nog steeds op het standpunt dat het voorstel minimaal noodzakelijk is om een eerste stap te zetten om invulling te geven aan de taakstelling sociaal domein. Minimaal noodzakelijk omdat *Versterkingsplan* ons richting geeft en we de eerste noodzakelijke stappen zetten om het forse tekort in het sociaal domein te beheersen. Een eerste stap in een proces waarbij we niet overhaast te werk gaan. Naast enkele voorstellen tot bezuiniging die na lang wikken en wegen en in overleg met de betrokken partijen tot stand zijn gekomen, bevat het plan vooral onderzoeksrichtingen. Wij verwachten echter dat we er niet aan gaan ontkomen om ook buiten het sociaal domein te zoeken naar mogelijkheden om tekorten binnen het sociaal domein op te vangen. Sinds het voorjaar is de noodzaak hiertoe alleen maar groter geworden. In deze aanvulling gaan we in op die grotere noodzaak. Door nu actief aan de slag te gaan met het invullen van de taakstelling die reeds sinds 2020 in de boeken staat tonen we ook richting onze toezichthouder (de provincie Limburg) dat we niet lichtzinnig omgaan met de tekorten en we deze structureel proberen in te vullen.

Versterken kracht van de samenleving

Wij hebben het *Versterkingsplan sociaal domein* opgesteld als antwoord op de opdracht die uw raad ons gaf bij het vaststellen van de begroting 2021. Die opdracht luidde:

Werk aan het opvangen van de tekorten door:

- verbetering van de sturing op de uitvoering en concrete bezuinigingsmaatregelen
- ambitieus gebroten

Stadhuis:

Telefoon 14 - 043
Fax 043 - 60 16 825
Internet <http://www.valkenburg.nl>

Bezoekersadres:

Park Dersaborg
Geneindestraat 4
6301 HC Valkenburg

Postadres:

Gemeente Valkenburg aan de Geul
Postbus 998
6300 AZ Valkenburg

Bank Nederlandse Gemeenten
IBAN-nr. NL08 BNGH 0285 0086 17
BIC: BNGHNL2G
KvK-nr. 14 13 19 21
BTW-nr. NL0019.10.760.B01

- het inzetten van stelposten

Het *versterkingsplan sociaal domein* is voor ons, zoals we in het raadsvoorstel al aangaven, de start van een proces waarbij het doel het belangrijkste is en we gaande de rit bekijken welke middelen ons helpen dat doel te bereiken. Wat wij u nu vragen is de koers die wij in het *Versterkingsplan* hebben geschetst vast te stellen. Die koers is gericht op het versterken van de lokale sociale basis en de lichte ondersteuning. Dit om te voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op maatwerkvoorzieningen terwijl lichtere ondersteuning ook voldoende is. Dit in lijn met besluiten die uw raad recentelijk al heeft genomen. Besluiten zoals de inzet van de beweegmakelaar, de nota *Valkenburg aan de Geul beweegt!* en het Jeugdbeleid. Zo willen wij bereiken dat de maatwerkvoorzieningen betaalbaar blijven en dus beschikbaar voor eenieder die ze echt nodig heeft. Wij denken dat dit leidt tot betere ondersteuning van onze inwoners. Betere ondersteuning tegen lagere kosten. Ondersteuning zo licht als mogelijk maar zo zwaar als nodig. Hoewel hiermee de situatie in het sociaal domein verbetert, is dit onvoldoende om de tekorten volledig in te vullen. Het *Versterkingsplan sociaal domein* geeft geen volledige invulling aan de taakstelling sociaal domein. Vooral het onderdeel 'concrete bezuinigingsmaatregelen' moet nog nader worden ingevuld. Het *Versterkingsplan* bevat hiervoor de eerste beperkte voorstellen. Voorstellen waartoe we na lang beraad en overleg met de betrokken partners zijn gekomen. Een volgende stap hierin is dan ook om te kijken naar activiteiten die niet tot onze verantwoordelijkheid behoren en/of die hieraan geen of slechts een bijdrage leveren. Het *Versterkingsplan* bevat hiervoor onderzoeksrichtingen waarvan wij denken dat ze een bijdrage kunnen leveren aan het dichten van de lekkende kraan. Voorstellen zoals het onderzoek naar de basisbibliotheek.

Ondanks dat nog niet alles even concreet en duidelijk is, vragen wij u het *versterkingsplan* en dus de voorgestelde koers vast te stellen. Wij vragen u dit omdat we aan de slag willen en moeten. Langer wachten leidt uiteindelijk alleen maar tot een slechtere financiële situatie die vervolgens noopt om nog pijnlijkere maatregelen te nemen. Bij de programmabegroting 2022 zal de raad nader moeten besluiten hoe men om wilt gaan met de resterende taakstelling en meer specifiek hoe men invulling wilt geven aan aanvullende bezuinigingsmaatregelen binnen de gemeentebegroting.

Financieel

Sinds het opstellen van het raadsvoorstel zijn er twee ontwikkelingen op financieel gebied. Hieronder behandelen we die twee ontwikkelingen. We sluiten deze paragraaf af met de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de gemeentefinanciën in het algemeen en het sociaal domein en het *Versterkingsplan* in het bijzonder.

Extra middelen jeugd

De commissie van wijzen die onderzoek deed naar de tekorten in de jeugdhulp concludeerde dat gemeenten, op basis van de gegevens over 2019 zo'n € 1.7 miljard te weinig ontvingen van het Rijk. Ook gaf de commissie adviezen over mogelijk te nemen maatregelen voor het verminderen van de kosten. Het rapport van de commissie van wijzen leidde uiteindelijk tot het advies aan de regering om het gemeentefonds de komende jaren te verhogen conform onderstaand schema.

	2022	2023	2024	2025	2026
Bedrag cie wijzen	€ 1.614.000.000	€ 1.454.000.000	€ 1.365.000.000	€ 1.258.000.000	€ 867.000.000

Het demissionaire kabinet besloot daarop de algemene uitkering voor 2022 op te plussen met dit bedrag minus de al eerder toegezegde € 300 miljoen. Voor de jaren 2023 en verder is dit op de formatietafel gelegd. Omdat gemeenten een sluitende meerjarenbegroting moeten opstellen, ontstond er discussie over hoe om te gaan met de jaren na 2022. In overleg tussen VNG en het Rijk is afgesproken dat gemeenten 75% van het bedrag uit het advies van de commissie van wijzen mee mogen nemen in hun meerjarenramingen.

Met dit als basis hebben wij berekend hoeveel extra middelen jeugd onze gemeente ongeveer kan verwachten. De berekening hiervan ziet u in de tabel hieronder. In de septembercirculaire komt mogelijk meer duidelijkheid over het bedrag voor 2022, de beslissing over de structurele bijdrage wordt naar verwachting overgelaten aan het nieuwe kabinet.

	2022	2023	2024	2025	2026
Bedrag commissie van wijzen (Excl 300 mln 2022 sept circ 2020)	1.314.000.000	1.454.000.000	1.365.000.000	1.258.000.000	867.000.000
Maximaal op te nemen bedrag (%)	100%	75%	75%	75%	75%
Maximaal op te nemen bedrag (euro)	1.314.000.000	1.090.500.000	1.023.750.000	943.500.000	650.250.000
Aandeel gemeente Valkenburg (%)	0,0700%	0,0695%	0,0695%	0,0694%	0,0693%
Aandeel gemeente Valkenburg (euro)	920.090	758.245	711.804	655.142	450.839

Realistisch begroten

Tot nu toe hebben wij onze begroting voor wat betreft de uitgaven Jeugd en Wmo altijd vlak bijgesteld op basis van de prognose van het lopende jaar. Met vlak bijstellen bedoelen we dat er geen rekening wordt gehouden met aanvullende kostenstijgingen en dat het uitgangspunt wordt gehanteerd dat het accres voldoende is om zowel toekomstige prijs- en volumeindexering op te vangen. Prijsindexering alleen is niet het probleem . prijsindexering met de stevige autonome volume groei (toename van aantal mensen die ondersteuning nodig heeft evenals zorgzwaarte) is wel een probleem. Een probleem waar beperkt rekening mee werd gehouden in de begroting.

Als we kijken naar de historische en de te verwachten groei van de uitgaven Jeugd en Wmo dan lijkt een bijstelling van de in de begroting gehanteerde uitgangspunten noodzakelijk om realistisch te begroten. In de onderstaande tabel ziet u de groei van de uitgaven ten opzichte van het jaar ervoor evenals onze verwachtingen voor de komende jaren. De lage groei in 2020 en de sprong in 2021 zijn het gevolg van corona.

Mutatie volume & zorgzwaarte (geen prijseffect)		
Jaren	Soort	Jeugd+Wmo
2017-2018	Realisatie (prijspeil 2021)	11%
2018-2019	Realisatie (prijspeil 2021)	11%
2019-2020	Realisatie (prijspeil 2021)	5%
2020-2021	Prognose neutraal scenario	9%
2021-2022	Begroting neutraal scenario	5%
2022-2023	Begroting neutraal scenario	3%
2023-2024	Begroting neutraal scenario	2%
2024-2025	Begroting neutraal scenario	1%

In de voorgestelde mutatie voor de toekomstige jaren gaan we uit van een afzwakkende groei ten opzichte van de voorgaande jaren, hiermee wordt reeds een voorschot genomen op de maatregelen zoals opgenomen in het versterkingsplan.

In de tabel hieronder de extra kosten die gemoed gaan met die groei

	2022	2023	2024	2025	2026
Autonome groei	€ 427.708	€ 938.161	€ 1.187.508	€ 1.476.950	€ 1.690.373

Hierbij moeten we aantekenen dat de bedragen zo een nauwkeurigheid suggereren die wij niet kunnen geven. Het gaat om de orde van grootte.

Wat betekent dit voor onze begroting?

In de tabel hieronder hebben we de beide ontwikkelingen weergegeven ten opzichte van de situatie zoals opgenomen in het raadsvoorstel *Versterkingsplan sociaal domein*.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo taakstelling sociaal domein begroting 2021	€ -1.605.243	€ -1.706.130	€ -1.697.132	€ -1.630.371	€ -1.630.371
Bijstelling prognose 2021 en begroting 2022	€ -472.708	€ -938.161	€ -1.187.508	€ -1.473.950	€ -1.690.373
Herzien saldo taakstelling sociaal domein begroting 2022	€ -2.077.951	€ -2.644.291	€ -2.884.640	€ -3.104.321	€ -3.320.744
Investerings	€ -340.900	€ -616.292	€ -569.492	€ -579.492	€ -579.492
Waarvan incidentele dekking vanuit reserve sociaal domein	€ 100.000	€ 125.000			
Beoogde voordelen	€ 501.427	€ 667.510	€ 989.818	€ 1.192.709	€ 1.388.099
Netto effect versterkingsplan SD	€ 260.527	€ 176.218	€ 420.326	€ 613.217	€ 808.607
Saldo taakstelling sociaal domein na versterkingsplan SD	€ -1.817.424	€ -2.468.073	€ -2.464.314	€ -2.491.104	€ -2.512.137
Extra middelen Jeugd Commissie van Wijzen (2022 100%, 2023 e.v. 75%)		€ 920.090	€ 758.245	€ 711.804	€ 655.142
Risico/kans autonome kostenstijging Jeugd/Wmo	pm+/-	pm+/-	pm+/-	pm+/-	pm+/-
Kans extra middelen Jeugd 2023 e.v.	pm+	pm+	pm+	pm+	pm+
Extra handvaten vanuit Rijk t.a.v. abonnementstarief	pm+	pm+	pm+	pm+	pm+
Risico daling inkomsten hereiking gemeentefonds	pm-	pm-	pm-	pm-	pm-
Saldo per jaar	€ -1.817.424	€ -1.547.983	€ -1.706.069	€ -1.779.300	€ -1.856.995
Saldo cumulatief (interen op eigen vermogen)		€ -3.365.407	€ -5.071.476	€ -6.850.776	€ -8.707.770

Dit overzicht laat zien dat we:

- rekening houdend met de eerder geschetste autonome ontwikkeling;
- rekening houdend met extra middelen jeugd, en;
- na uitvoering van het *Versterkingsplan sociaal domein*;

afsteveneren op een structureel tekort van zo'n € 1,8 miljoen jaarlijks. Momenteel zijn we aan het onderzoeken hoe we dit structureel tekort kunnen opvangen binnen onze begroting. Wij hopen hier tijdens de begrotingsbehandeling meer inzicht over te kunnen verschaffen.

Maatregel 24 Extra sociale recherche

Zoals wij tijdens de informatiebijeenkomst al aangaven, zijn wij niet gelukkig met de manier waarop maatregel 24 *Extra sociale recherche* is geformuleerd. De tekst komt onvoldoende overeen met onze bedoeling daarom besteden we hier aandacht aan deze specifieke maatregel. Ja, we gaan onterecht gebruik van de bijstand aanpakken en dat doen we via sociale recherche waarin we investeren. Daar gaan we extra op inzetten. Maar dat is slechts het sluitstuk van onze aanpak. Wat we vooral gaan doen is ons re-integratiebeleid verbeteren, daarom zetten we flink in op het activeren van mensen tot arbeid (*maatregel 27 Re-integratie arbeidsmarkt*). We gaan investeren in door- en uitstroom en dus investeren in onze inwoners. En via de inzet van sociale recherche willen we de instroom beperken tot mensen die het echt nodig hebben. Investeren in onze kwetsbare inwoners door hen op weg te helpen te begeleiden naar werk.

Watersnood

Een geheel onvoorziene en voor een flink deel van onze inwoners dramatische ontwikkeling betreft de watersnood van midden juli als gevolg van de overstroming van de Geul. Deze overstroming veroorzaakte veel directe en indirecte materiele schade.

Daarnaast is er ook sprake van immateriële schade. Denk hierbij aan ondernemers en inwoners die hun baan en/of zaak zijn verloren en die als gevolgen daarvan te maken krijgen met zorgen over werk en inkomen of mensen die vanwege de ervaringen behoefte hebben aan psychosociale zorg. Gesprekken met getroffen burgers laten zien dat de gebeurtenissen in de volle breedte impact hebben op de weerbaarheid van mensen en hun omgeving, maar het is nog te vroeg om hier een adequaat beeld van te kunnen vormen. Welke impact dit precies gaat hebben, zal de komende tijd duidelijk worden. Wel maakt deze ontwikkeling de noodzaak om de in het *versterkingsplan sociaal domein* geschetste beweging, het versterken van de lokale sociale basis en de lichte ondersteuning meer dan ooit gewenst.

Op dit moment hebben wij nog onvoldoende beeld van de hoogte van deze kosten. Omdat dit tot grote onzekerheid leidt voor de programmabegroting 2022 en de erin opgenomen meerjarenraming, zijn we hierover in gesprek met de provincie.

Met vriendelijke groet,

Het college van Burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul

mr. G.S. Reehuis
Algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester